Ἐπιμέλεια ΘΑΝΑΣΗ ΓΚΟΒΑ

ΑΧΑΪΚΑ καὶ ΑΜΑ

Ο ΚΑΦΕΣ ΜΑΣ ΑΠΗΛΕΙ καὶ πάλι μὲ ἀνατήμηση. —Συγκεκριμένα λέγεται ὅτι ἡ μεταμένη συγκομιδὴ στὴν Κένυα θὰ ἀντεῖνει στὴ δημιουργία νέων ἀνατιμητικῶν τάσεων στὴ διεθνῆ ἀγορά. — Τοῦτες οἱ ἀνατιμήσεις τῶν «πάλαι ποτὲ» λεγομένων ἀποικιακῶν προϊόντων» ποὺ ἐπιβρόν ἄμεσα καὶ στὸν δικό μας ἀν τριάσθαο εἶναι κάτι τὸ πολὺ φυσικό. — Καὶ μᾶς κάνει νὰ συνειδητοποιοῦμε (ἴδιέτερα κάθε πρωῒ ποὺ πίνουμε τὸ καφεδάκι μας) πόσο... μικρὸς εἶναι ὁ κόσμος. — Καὶ συνεπῶς πέρα πρέπει νὰ μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ συγκομιδὴ τῆς μακρινῆς Κένυας.— Ὅπως βέβαια καὶ πολλὰ ἄλλα ποὺ συμβαίνουν σὲ χῶρες ποὺ κ πρώτης ὄψεως θεωροῦμε ἀδιάφορες γιὰ τὴ ζωή μας. — Εὐτυχία λοιπὸν νὰ συνειδητοποιεῖ κανεὶς πίνοντας τὸ καφεδάκι του καὶ τὴν ἀλληλεξάρτηση στὴν ὁποία ὑπόκειται ὁ κόσμος ★

Ο ΚΟΥΡΤ ΓΙΟΥΡΓΚΕΡΝΣ ὁ πιὸ ἀειθαλὴς γόης τοῦ κινηματογράφου παντρεύτηκε γιὰ πέμπτη φορά. — Τώρα πῆρε τὴν Ἄργκ Σμίθ. — Ἐκείνη 34 χρόνων καὶ ὡραιοτάτη. — Ἐκεῖνος 5 ἀλλὰ καὶ πολὺ καλοστεκούμενος. — Ἂς ἐλπίσουμε (γιὰ χάρη τῆς Μάνκ βέβαια) ὅτι ὁ Κοῦρτ παρὰ τὰ 65 χρονάκια του θὰ ἀταφέρνει νὰ στέκεται καλῶς ἀκόμη κι' ὅταν... ξαπλώνει.

ΠΡΩΪΝΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Προεισαγωγή...

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ δὲν εἶναι σημερινό. Πρέπει ἢ δὲν πρέπει νὰ πολιτικοποιοῦνται οἱ δημοτικὲς ἐκλογές; Γιὰ ὅσους βέβαια, ἔχουν τοποθετηθεῖ μὲ ἀπόλυτο τρόπο στὴ μιὰ ἢ στὴν ἄλλη ἄποψη δὲν ὑπάρχει δίλημμα.

Αὐτὸ εἶναι γιὰ ὅσους ἀμφιβάλλουν ἢ ἀμφιρέπουν, γιὰ ὅσους τέλος πάντων ἔχουν τὴ συνήθεια νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ ψάχνουν μὴ θεωρώντας τίποτα σὰν ἀξίωμα. Εἶναι ἕνας κόσμος αὐτὸς ὁ τελευταῖος ποὺ ἡ σκέψη μου λειτουργεῖ διαλεκτικὰ καὶ ποὺ ἡ νοοτροπία του, εἶναι διαλεκτική, ἔστω κι' ἂν δὲν γνωρίζει ἢ μυρικάζουν τὴ σχετικὴ θεωρία αὐτοκαταλύοντάς την ὅμως μὲ τὸν γνωστὸ δογματισμό.

Ἔχουν καὶ οἱ πολιτικοποιημένες καὶ οἱ μὴ κομματικοποιημένες δημοτικὲς ἐκλογὲς τὰ ἐπιχειρήματά τους. Καὶ νομίζω ὅτι εἶναι πολὺ ἐπίκαιρη μιὰ τίμια ἀλοπροαίρετη καὶ ἀπτόητη ἀπὸ θεληματικὲς παρερμηνεῖες ἀντιπαράθεση τῶν δύο αὐτῶν ἀπόψεων. Τὶς ἀληθινὲς δημοκρατίες ἡ ποιοτικὴ ὑγεία εἶναι συνέπεια τῆς καθημερινῆς διαπάλης τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν δομῶν καὶ τῶν προσώπων. Ἀντίθετα, ἀποτελεῖ διαλυτικὸ στοιχεῖο τῆς δημοκρατίας τὸ νὰ ὁδηγεῖται ὁ λαὸς στὶς κάλπες παγιδευμένος ἀπὸ πάγιες τοποθετήσεις ποὺ τοῦ χρησιμεύουν σὲ τελευταία ἀνάλυση τὸ καθήκον τοῦ οὐσιαστικοῦ προβληματισμοῦ. Καὶ νομίζω ὅτι τὸ ἀντίστοιχο καθήκον τῶν ἐφημερίδων, ἐκείνων τουλάχιστον ποὺ δὲν ἀποτελοῦν ἐπίσημα κομματικὰ δημοσιογραφικὰ ὄργανα καὶ ἔχουν σὰν αὐτονόητη ἀποστολὴ τὴν ἐκλαΐκευση τῶν θέσεων μιᾶς παρατάξεως, νομίζω ὅτι ἡ ὑποχρέωση τοῦ δημοκρατικοῦ τύπου εἶναι ὄχι νὰ συσπειρωματολογεῖ κατ' ἐπιταγὴν ἢ χάριν δεκαρολογίας ἀλλὰ νὰ παρέχει στὸν πολίτη στοιχεῖα καὶ πληροφορίες ποὺ θὰ κρίνη αὐτὸς προσωπικῶς —καὶ κανένας ἄλλος γιὰ λογαριασμό του. Ἂν δὲν εἶχε ἀνάγκη ἡ δημοκρατία ἀπὸ αὐτὴ τὴν προσωπικὴ ἄποψη τοῦ πολίτη πῶς κατ' ἀκολουθίαν θὰ διαιωνόταν ἡ ἀρχὴ τῆς ψηφοφορίας ὅλων ἀνεξαιρέτως καὶ πῶς μιὰ συμμηγορία θὰ ἦταν πλήρως ἀνεπροσωπευτική. Καὶ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ κάτι τέτοιο ὅταν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐντελῶς θεμιτὴ προπαγάνδα τῶν κομμάτων ἔχουμε καὶ τὸν τύπο ὄργανο, ἴσως πιὸ διακριτικὸ αὐτῆς τῆς προπαγάνδας ἢ τὶς ἐφημερίδες νὰ συναγωνίζονται σὲ πνεῦμα πατερναλισμοῦ τοὺς ἡγέτες;

Ἂς μὴ νομισθεῖ ὅτι τοῦτο τὸ ἐλαφρὸ ξεστράτισμα ἀπὸ τὸ θέμα, μὲ ὅσες γενικότητες, διεύπωσα, εἶναι ἐντελῶς τυχαῖο. Θεώρησα τὴν εὐκαιρία κατάλληλη νὰ ἐξηγηθῶ προκαταβολικὰ μὲ ὅσους φίλους ἢ μὴ θὰ διαπιστώσουν ὅτι τούτη ἡ συζήτηση δὲν τοὺς βολεύει. Μέ ὅσους ἴσως κάνουν ὅτι ξαφνιάζονται καὶ διαποροῦν μὲ τὸ γεγονός ὅτι μία γενικὴ ἔνταξη κάποιας ἐφημερίδας σὲ ἕνα χῶρο τὴν ὑπεχρεώνει νὰ γίνεται φερέφωνο καὶ νὰ μεταβάλλεται σὲ διεκπεραιωτὴ δημοσίων σχέσεων αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ κόμματος ἢ τοῦ προσώπου.

Κοντολογίς. Μιὰ ἐφημερίδα, ποὺ σέβεται τὸν ἑαυτό της δὲν μπορεῖ νὰ αὐτολογοκρίνεται κατὰ τὶς ἐκλογικὲς ἀνάγκες τοῦ καθενός.

Ἄλλος ὁ μηχανισμὸς ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίση στὸ βουλευτὴ στὸ δήμαρχο, στὸ δημοτικὸ σύμβουλο τὴν ἐκλογή του καὶ ἐντελῶς διαφορετικὸς ἐκεῖνος ποὺ προσπαθεῖ νὰ λειτουργήση κατὰ τὴν ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση. Κι' αὐτὸ ἂν ὄχι γιὰ τίποτα ἄλλο μὰ γιατὶ οἱ ἐφημερίδες χρειάζεται νὰ βάζουν «κάλπη καθημερινῶς κι ὄχι κάθε τέσσερα χρόνια.

Ἔπειτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐντελῶς... προεισαγωγικά, ἐπανέρχομαι στὸ κυρίως θέμα ποὺ εἶναι βέβαια ἡ διαφορὰ ἀπόψεων γύρω ἀπὸ τὴν πολιτικοποίηση ἢ μὴ τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν. Ὅμως ὅπως διαπιστώνετε, μαζὺ μὲ τὴν ὑπομονή σας ἐξαντλήθηκε καὶ ὁ καθιερωμένος χῶρος τῆς στήλης. Τὸ μόνο λοιπὸν ποὺ προλαβαίνω νὰ σημειώσω εἶναι ἡ ὑπόμνησις ὅτι ἡ ἀντιπαράθεση θὰ γίνει καὶ τίμια καὶ ἄφοβα. Περιττὸ φυσικὰ νὰ πῶ ὅτι σὲ μιὰ τέτοια προσπάθεια θὰ βοηθοῦσε πάρα πολὺ ἡ συμμετοχὴ ὅσων συμφωνοῦν καὶ πρὸ παντὸς ὅσων διαφωνοῦν καὶ μποροῦν νὰ τὸ στηρίξουν, ὄχι μὲ γενικοὺς ἀφορισμοὺς ἀλλὰ μὲ ψύχραιμη θεώρηση τῶν συγκεκριμένων ζητημάτων.

ΠΑΝ

Ἡ ἐπερώτηση τοῦ κ. Φωτήλα

ΕΙΝΑΙ τόσο τεκμηριωμένη ἡ ἐπερώτηση ποὺ κατέθεσε στὸ προεδρεῖο τῆς Βουλῆς ὁ βουλευτὴς τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀσημάκης Φωτήλας, ὥστε νὰ ἀποθαρρύνει «ἐκ προοιμίων» κάθε προσπάθεια συγκαλύψεως τοῦ σκανδάλου ἢ πολὺ περισσότερο «ἀντικρούσεως» μὲ νομικιστικὲς σοφιστεῖες ἀπὸ ἐκείνες ποὺ συνήθως... φιλοτεχνοῦνται «παραθυράκια» γιὰ τὴν διολίσθηση κάθε εἴδους παρανομίας καὶ ἀτασθαλίας.

Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ γραφῆ ὅτι ἡ ἔκταση, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποκαλυπτομένης φοροδιαφυγῆς (ὑπαγωγὴ στὶς φορολογικὲς ἀπαλλαγὲς τοῦ Νόμου 2176)52) μαζὶ θέβαια μὲ τὴ λαθροχειρία τῆς ἐγκαταστάσεως διὰ τῆς.. προσαρτήσεως τμήματος τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς στὴ Βοιωτία, δίνει στὴν ἐπερώτηση καὶ τὴ συζήτηση ποὺ θὰ ἐπακολουθήση, μιὰ ξεχωριστὴ σημασία, ἀφοῦ συγκεκοιμενοποιεῖ τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν πολυεθνικῶν καὶ κάνει πιὸ ἐμφανῆ τὴν ἀμαρτωλὴ ὑπόστασή τους, δικαιώνοντας μὲ δραματικὴ ἀμεσότητα τὸν ἀγῶνα ποὺ διεξάγει στὸν τομέα αὐτὸν ὁλόκληρη ἡ Ἀντιπολίτευση. Μπορεῖ δὲ κανεὶς νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ κ. Φωτήλας ὅπως πάντα, ἔτσι καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση θὰ δώση τὸν τόνο καὶ τὶς διαστάσεις, ποὺ ἀξίζουν στὸ θέμα.

Χιοῦμορ

Ὑφυπουργοῦ

«ΔΕΝ ΕΧΩ προβλήματα ἐπικοινωνίας στὸ ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων. Ὅλοι μᾶς παίρνουν στὸ τηλέφωνο γιὰ νὰ μᾶς βρίσουν...». Αὐτὸ ... ἀπεκάλυψε προσφάτως ὁ ὑφυπουργὸς Δημοσίων Ἔργων κ. Μάνος σὲ συγκέντρωση ἐπιχειρηματικῶν κύκλων.

Πολὺ ἐνγλέζικο τὸ χιοῦμορ τοῦ κ. ὑφυπουργοῦ, ἀξίζει νὰ ὑπογραμμισθεῖ ἰδιαίτερα, ὅταν εἶναι γνωστὸν ὅτι σπάνια οἱ δημόσιοι ἄνδρες στὸν τόπο μας προσπαθοῦν νὰ μᾶς ἀποζημιώσουν μὲ κάποιο καλαμπούρι γιὰ τὰ ὅσα δὲν μποροῦν νὰ πράξουν.

Βέβαια, δὲν εἶναι στὸ χέρι τοῦ καθενὸς νὰ κάνει χιοῦμορ. Πολὺ περισσότερο ὅταν εἶναι ὑπουργὸς ἢ ὑφυπουργὸς καὶ περιμένει καθημερινῶς στὸ τηλέφωνο τὴν κατσάδα τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ «τὰ ἐξ ἀμάξης» ἀπὸ τοὺς παραπονουμένους πολίτες.

Νὰ ὅμως ποὺ ὁ κ. ὑφυπουργὸς Δημοσίων Ἔργων ἀποδεικνύει ὅτι τὸ χιοῦμορ μπορεῖ νὰ ἀνθίσει καὶ κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες σὰν ἡ μόνη... διέξοδος στὰ τηλεφωνικὰ ἀδιέξοδα.

Ἡ ἱστορία

ΤΗ ΦΥΣΙΚΗ προτίμησαν ἀπὸ τὴν Ἱστορία οἱ μαθητὲς τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὶς ἐξετάσεις τους γιὰ τὸ Λύκειο. Καὶ στὰ δυὸ μαθήματα τὸ θέμα ἦταν εὔκολο ἀλλὰ οἱ ἐξετασθέντες (μαθητὲς καὶ μαθήτριες) προτίμησαν τὴ φυσικὴ μιὰ καὶ ἡ ἱστορία ἤθελε ἀναπτύξεις καὶ συνεπῶς περισσότερον χρόνον ἐνῷ ἡ φυσικὴ εἶναι πιὸ σαφὴς καὶ συγκεκριμένη, ὅπως εἶπαν.

Κάποιος ἀπαισιόδοξος θὰ μποροῦσε νὰ σχολιάσει ὅτι σὲ τοῦτο τὸν τόπο ξεσυνηθίσαμε νὰ γράφουμε ἱστορία... ἔστω καὶ στὰ διαγωνίσματα.

Σχετικότης...

ΜΙΑ εἴδηση ἀπὸ τὴ Βουλγαρία ποὺ πέρασε σχεδὸν ἀπαρατήρητη.

«Συνελήφθησαν ἐνῷ ἔκαναν μπάνιο στὶς ἀκτὲς τῆς Μαύρης Θάλασσας οἱ Γερμανοὶ τρομοκράτες, Τίλ Μέγιερ, Γκαμπριέλλα Ρόλνικ καὶ Γκούντρουν Στίρμερ, ποὺ εἶχαν καταφύγει στὴ Βουλγαρία. Συνελήφθησαν καὶ παραδόθηκαν ἀπὸ τὴ Βουλγαρικὴ Ἀστυνομία καὶ ὁ Γερμανὸς ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Μπάουμ εὐχαρίστησε γιὰ τὴν συνεργασία.

Τουλάχιστον ὁ Πόλε στὴν Ἑλλάδα, ἀπασχόλησε κάμποσους μῆνες τὰ δικαστήρια — ἀκόμη, καὶ τὸν Ἄρειο Πάγο — καὶ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία γιὰ πολλὲς διαδηλώσεις ὁμοϊδεατῶν του.

Πῶς νὰ μὴ θυμηθεῖ κανεὶς καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὴ ...θεωρία τῆς σχετικότητος ποὺ ἐπεκαλέσθη κάποιος κατὰ τὴ συζήτηση στὸ δημοτικὸ συμβούλιο γιὰ τὸν ...κεντρῶο Βιντέλα;

Ἡ Τεχνικὴ Ἐκλογὴ

ΜΕ διαλεγμένη ὕλη γιὰ τοὺς ἐρασιτέχνες κατασκευαστές, τοὺς χαϊφιντελιστὲς καὶ τοὺς φωτογράφους, ἐκυκλοφόρησε τὸ καινούργιο τεῦχος τῆς «Τεχνικῆς ἐκλογῆς».

Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα σημειώνουμε. Μικροπομποὶ στὰ Ἔφ—Ἔμ—Οἱ ὑψηλὲς συχνότητες — Ἀποστείρωση πακεταρισμένων τροφῶν.—Λογικὰ συστήματα ὑπολογιστῶν καὶ προγραμματιζόμενες μηχανές.—Μετατροπὴ τῆς παλιᾶς θερμάστρας πετρελαίου, σὲ καλοριφὲρ κ. ἄ.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΙΒΑΣΘΗ

Ἡ Πορτογαλία ὁδεύει στὰ δεξιὰ

★ Τὰ ἐπαναστατικὰ ὁράματα ἔμειναν ἀπραγματοποίητα
★ Ὁ πληθωρισμὸς ἐπηρεάζει τὸ μέλλον τῆς Δημοκρατίας

ΓΙΑΤΙ Ο ΣΟΑΡΕΣ ΔΕΝ ΣΥΝΕΙΡΓΑΣΘΗ ΜΕ ΤΟ ΚΚ

ΠΑΡΙΣΙ. (ΓΙΕ. Ὑπ.). — Ἐδῶ καὶ τέσσερα χρόνια ἡ Πορτογαλία ζοῦσε μέσα στὴν ἐπαναστατικὴ ἔξαρση. Ἡ «ἀνθισμένη ἐπανάσταση» διέλυε μιὰ δικτατορία μισοῦ αἰώνα καὶ μιὰ ἀποικιακὴ αὐτοκρατορία πέντε αἰώνων. Κάτω ἀπὸ τὶς ἐρπύστριες τῶν τάνκς ποὺ ὁ λαὸς τὰ στολίζε μὲ γαρύφαλλα ποδοπατοῦνταν οἱ θεσμοὶ ποὺ ἔκαναν τὴν Πορτογαλία ἕνα ζωντανὸ κατάλοιπο τῆς φεουδαρχίας μέσα στὸν εἰκοστὸ αἰώνα.

Ἡ μεγάλη γαιοκτησία ἔχανε τὰ κτήματά της καὶ μαζὶ τὴν οἰκονομικὴ καὶ τὴν πολιτική της δύναμη, οἱ ἐργαζόμενοι στὰ μεγάλα ἀγροκτήματα, ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐξαθλιωμένους ἐργαζόμενους τῆς Εὐρώπης, ἀποκτοῦσαν γῆ, τὸ Στρατιωτικὸ Ἐπαναστατικὸ Κίνημα γίνεται ὁ ἐκδικητὴς τοῦ σκοτεινοῦ παρελθόντος ὁ ἐκφραστὴς τοῦ μέλλοντος, ποὺ ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις τὸ βλέπουν φωτεινὸ καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα, ἄλλα ὀργανωμένα μέσα στὶς συνθῆκες τῆς σαλαζαρικῆς παρανομίας, ὅπως τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ ἄλλα ἀνοργάνωτα καὶ ἀνύπαρκτα ὡς χτές, σχηματίζονται διαστικά, βρίσκουν τὰ ἐρείσματά τους στὸ στρατό καὶ ἀναζητοῦν τοὺς ὁπαδούς τους μέσα στοὺς δρόμους τῶν πορτογαλικῶν πόλεων ποὺ κοχλάζουν ἀπὸ ἐπαναστατικὸ πάθος.

Ἄλλοτε οἱ ἥρωες αὐτῆς τῆς μικτῆς χώρας τῆς Ἰβηρικῆς Χερσονήσου ἦταν οἱ θαλασσοπόροι ποὺ λέγονταν Βάσκο ντὰ Γκάμα καὶ Μαγγελάνοι, ἀνακάλυπταν καινούργιους τόπους καὶ τοὺς προσαρτοῦσαν στὴν πορτογαλικὴ δύναμη. Τώρα οἱ ἥρωες εἶναι στρατιωτικοὶ λέγονται Ὀτέλλο ντέ Καρβάλιο ἢ ἔστω Μέλο Ἀντούνες, θέλουν ν' ἀπαλλάξουν τὴν Πορτογαλία ἀπὸ τὸ βάρος μιᾶς ἀναχρονιστικῆς ἀποικιοκρατίας καὶ νὰ τὴν ὁδηγήσουν στὸ σοσιαλισμό

Τὸν περασμένο Ἀπρίλιο ἡ «ἀνθισμένη ἐπανάσταση» γιόρτασε τὴν τέταρτη ἐπέτειό της. Ἀπὸ τὴ γιορτὴ ἔλειπαν τὰ μεγάλα ὀνόματα ποὺ λάμπρυναν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1974. Ἀπὸ τὴ γιορτὴ ἔλειπε ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ χαρά, ἔλειπε ὁ ἴδιος ὁ λαός, ἔλειπαν τὰ πάντα. Πάνω ἀπὸ τὴν Πορτογαλία τοῦ 1978 πλανιέται ἕνα σκοτεινὸ σύννεφο ποὺ λέγεται πληθωρισμός, μιὰ πολιτικὴ ἀπειλὴ ποὺ λέγεται ἀντεπίθεση τῆς Δεξιᾶς, μιὰ σύγχυση σὲ ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα ποὺ ἀναζητοῦν τὴν ταυτότητά τους. Ἡ Πορτογαλία τοῦ 1978 εἶναι ἡ χώρα τῶν ἐπαναστατικῶν ἀπογοητεύσεων καὶ τῆς ἀνησυχίας γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων ποὺ ἀποθεώνονταν ἐδῶ καὶ τέσσερα χρόνια δὲν ἀκούγονται πιά. Κανεὶς δὲν ἀναφέρει τὸν Ὀτέλλο ντέ Καρβάλιο κι ὁ Μέλο Ἀντούνες θύμισε τὴν παρουσία του μὲ τὸ ὑπόμνημα ποὺ ἀπηύθυνε στὸ Ἐπαναστατικὸ Στρατιωτικὸ Συμβούλιο γιὰ νὰ τονίσει τὸν κίνδυνο ἑνὸς «νομίμου πραξικοπήματος» ποὺ διατρέχει ἡ χώρα. Ἡ κυβέρνηση Σοάρες προσπαθεῖ νὰ λύσει τὰ μεγάλα οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ προβλήματα τῆς χώρας στηριγμένη στὶς πιστώσεις τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου καὶ στὴ συμμαχία μὲ τὸ Δημοκρατικὸ Σοσιαλιστικὸ Κέντρο, τὸ κόμμα τῆς Δεξιᾶς. Ἡ συμμαχία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τοῦ Ἀλβάρο Κουνιάλ καὶ τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, τοῦ Μάριο Σοάρες, ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ δώσει στὴν Πορτογαλία, μιὰ διώσιμη κυβέρνηση χωρὶς νὰ ἐξαλείψει τὶς λαϊκὲς κατακτήσεις τῶν τελευταίων χρόνων, δὲν ἔγινε ποτέ. Ἡ ἀβεβαιότητα κυριαρχεῖ στὴν Πορτογαλία τοῦ 1978.

Στὸ Ἀλεντέγιο, τὴν περιοχὴ τῶν μεγάλων ἀγροκτημάτων ποὺ πέρασαν, μὲ τὴν ἐπανάσταση, στοὺς καλλιεργητές τους, ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀβεβαιότητα βασιλεύουν ἐδῶ καὶ πολὺν καιρό: ἀπὸ τὴν ψήφιση τοῦ νόμου ποὺ φέρνει τὸ ὄνομα τοῦ πρώην ὑπουργοῦ γεωργίας Μπαρρέτο. Ὁ «νόμος Μπαρρέτο» ξανάδινε στοὺς παλιοὺς γαιοκτήμονες μεγάλο μέρος τῆς ἰδιοκτησίας τους ἀφαιρώντας το ἀπὸ τὶς κοινοπραξίες τῶν ἀγροτῶν ποὺ σχηματίσθηκαν μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Ἀπριλίου.

Αὐτὸ ἦταν τὸ τίμημα ποὺ πλήρωνε ἡ κυβέρνηση Σοάρες στοὺς συμμάχους της τῆς δεξιᾶς. Ἀλλὰ αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ τίμημα ποὺ πλήρωνε τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Πορτογαλίας ὅταν, στὶς διαπραγματεύσεις του μὲ τὸν Μάριο Σοάρες γιὰ νὰ τοῦ δώσει τὴν κοινοβουλευτική του ὑποστήριξη, ζήτησε ἐγγυήσεις ὅτι τὰ «κεκτημένα» τῆς ἐπαναστάσεως —ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση, οἱ ἐθνικοποιήσεις, ἡ αὐτοδιαχείριση —δὲν θὰ κινδύνευαν. Ὁ Μάριο Σοάρες δὲν ἔδωσε αὐτὲς τὶς ἐγγυήσεις, συμμάχησε μὲ τὸ κόμμα τῆς δεξιᾶς καὶ σὲ λίγο ψηφίζοταν ὁ νόμος Μπαρρέτο ποὺ ἐπλήττε τὴν ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση στὸ ἴδιο της τὸ προπύργιο ποὺ εἶναι καὶ τὸ προπύργιο τοῦ Κ.Κ. τῆς Πορτογαλίας: στὴν περιοχὴ τῶν μεγάλων ἀγροκτημάτων ποὺ ἀπαλλοτριώθηκαν, τὸ Ἀλεντέγιο.

Ἕνα μέρος τῆς γαιοκτησίας, ἀποδόθηκε στοὺς παλιοὺς ἰδιοκτήτες, ἀλλὰ ὁ νόμος Μπαρρέτο, δὲν μπόρεσε νὰ ἐφαρμοστεῖ πλήρως. Ἡ ἀντίσταση τῶν ἀγροτῶν ἦταν ἔντονη, καὶ ἡ κυβέρνηση Σοάρες δὲν μποροῦσε νὰ ἀνοίξει πολεμικὸ μέτωπο μὲ τοὺς ἀγρότες καὶ μὲ τὸ Κ.Κ. Ὁ Μπαρρέτο, παραιτήθηκε καὶ ὁ διάδοχός του κάνει τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ: κερδίζει χρόνο ἀφήνοντας τὸ νόμο ἀνεφάρμοστο, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀποσύρει. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ διαμαρτύρονται τόσο οἱ παλιοὶ γαιοκτήμονες ὅσο καὶ οἱ ἀγρότες. Οἱ πρῶτοι γιὰ νὰ πάρουν τὴ γῆ «σύμφωνα μὲ τὸ νόμο», οἱ δεύτεροι γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴ γῆ ποὺ ἀπέκτησαν χάρη στὸ νόμο τῆς ἐπαναστάσεως.

Τὸ Ἀλεντέγιο εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς σύγχρονης Πορτογαλίας: μιᾶς χώρας κοινωνικὰ ἀδιαμόρφωτης, ὅπου οἱ κοινωνικὲς τάξεις τοῦ παρελθόντος δὲν ἔχουν σβήσει καὶ ὅπου οἱ νέες κοινωνικὲς τάξεις δὲν ἔχουν δημιουργηθεῖ. Τὸ Κ.Κ. στηρίζεται ἔτσι στὴν ὕπαιθρο, σὲ μιὰ τάξη ποὺ θέλει νὰ γίνει, ἀλλὰ ποὺ βρίσκεται σὲ «ἐκκρεμότητα» καὶ παρατείνει τὸ βίο της μέ διαδοχικὲς ἀναστολές. Τὸ δημοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ κέντρο, κυβερνητικὸς σύμμαχος τοῦ Μάριο Σοάρες, στηρίζεται σὲ μιὰ τάξη ποὺ πήγε νὰ σβήσει μὲ τὴν ἐπανάσταση, ἀλλὰ δὲν ἔσβησε καὶ παίρνει κι αὐτὴ παρατάσεις τοῦ βίου της, παρατείνοντας ταυτόχρονα τὶς ἐπιβιώσεις τοῦ παρελθόντος ποὺ ἀποτελοῦν ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια κοινωνικὰ στηρίγματα τῆς ὀπισθοδρομήσεως τῆς ἐπαναστάσεως.

Εἶναι φανερὸ ὅτι σὲ μιὰ κοινωνία ὅπου οἱ κοινωνικὲς δυνάμεις εἶναι τόσο ἀδιαμόρφωτες, τόσο ρευστές, κανένα πολιτικὸ λαγματικῶν ἀποσπασμάτων καὶ τῶν κόμμα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιο γιὰ τὰ στηρίγματά του. Τὰ πάντα θὰ κριθοῦν ἀπὸ τὸ ποιὸς θὰ νικήσει ποιὸν σ' αὐτὴ τὴ μάχη ἀνάμεσα στὴν ἀριστοκρατία τῶν γαιοκτημόνων καὶ στοὺς ἀγρότες γῆς ποὺ θέλησαν νὰ κάνουν δική τους τὴ γῆ ποὺ ἐπὶ αἰῶνες καλλιεργοῦν. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τὰ διλήμματα λύνονται εἴτε μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἰσχυροτέρου, δηλαδὴ μὲ τὴ δυναμικὴ ἐπιβολὴ τῶν ἐπαναστατικῶν ἢ τῶν ἀντεπαναστατικῶν λύσεων, εἴτε μὲ τὸν συμβιβασμό. Κι ἐπειδὴ ἡ πορεία τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἀπριλίου δὲν ὁλοκληρώθηκε καὶ γίνονται στὴν Πορτογαλία ἐδῶ καὶ δύο χρόνια μεγάλες ἀνακατατάξεις πρὸς τὰ δεξιά, ἦταν φανερὸ πῶς ὁ μόνος δρόμος ποὺ ἀπέμενε γιὰ τὴ διατήρηση μέρους τουλάχιστον τῶν κατακτήσεων τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως ἦταν ὁ συμβιβασμός.

Ἡ πορτογαλικὴ ἐπανόσταση ἔκανε ἄλλο ἕνα βῆμα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ὁ συμβιβασμὸς ποὺ δὲν ἔγινε μὲ συμφωνία τῶν κομμάτων συντελεῖται σήμερα ἐκ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μὲ πολὺ λιγότερες ἐγγυήσεις καὶ μὲ τρόπο πολὺ πιὸ ἐπικίνδυνο γιὰ τὸ κοινωνικὸ καὶ οἰκονομικὸ μέλλον τῆς Πορτογαλίας. Ὅπως ἔλεγαν ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐπαναστάτες, ἡ ἀδιαλλαξία δὲν εἶναι πάντα τὸ τεκμήριο τῆς ἐπαναστατικότητας...

Ἡ ρευστὴ καὶ ἀδιαμόρφωτη κοινωνία τῆς Πορτογαλίας τιμωρεῖ ἐκείνους ποὺ πίστεψαν πὼς ἡ «δυναμικὴ τῆς ἐπαναστάσεως» εἶναι ὅσχετη μὲ τὴ διακηρυγμένη θέληση τῶν πλειοψηφιῶν, μὲ τοὺς συσχετισμοὺς τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων καὶ μὲ τὸ διεθνὲς περίγυρο. Οἱ πρωτοπορίες ποὺ προχωροῦν μπροστὰ χωρὶς νὰ γυρνᾶνε νὰ δοῦν πόσοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἀκολουθοῦν, κινδυνεύουν κάποιο στιγμὴ νὰ δοῦν πῶς ἐνῶ ἐκεῖνοι προχωροῦσαν ἔμειναν πίσω οἱ μᾶζες ποὺ ὑποτίθεται πὼς ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀκολουθοῦν.

Κάπως ἔτσι ἔγιναν τὰ πράγματα στὴν Πορτογαλία ὅπου, κατὰ γενικὴ σχεδὸν ὁμολογία, ὁ μόνος δυνατὸς δρόμος θὰ ἦταν αὐτὸς ποὺ περνοῦσε ἀπὸ μιὰ συμμαχία κομμουνιστῶν — σοσιαλιστῶν. Μιὰ τέτοια συμμαχία θὰ ἐπιβράδυνε ἴσως τὴν πορεία τῶν κατακτήσεων ἀλλά, θὰ εἶχε τὸν καιρὸ νὰ σταθεροποιεῖ τὶς κατακτήσεις της καὶ νὰ ὑπολογίζει τὸ κάθε βῆμα της παίρνοντας ὑπ' ὄψη πὼς ἡ οἰκονομία εἶναι παγκόσμια καὶ πὼς ἡ οἰκονομία τῆς Πορτογαλίας σὰν τμῆμα τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας, δὲν μπορεῖ νὰ κινηθεῖ μὲ μόνες τὶς ἐθνικοποιήσεις μερικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν κατάληψη τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς ἀγρότες.

Ἡ κάθετη πτώση τῶν συναλλαγματικῶν ἀποσπασμάτων καὶ τῶν ἐπενδύσεων τὴν περίοδο τῆς μεγάλης ἀναταραχῆς, δημιούργησε τέτοιο κύμα πληθωρισμοῦ καὶ ἐλλείψεως ἀποσπασμάτων, ὥστε νὰ ὑποχρεωθεῖ ἡ κυβέρνηση Σοάρες νὰ καταφύγει στὶς πιστώσεις τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, δηλαδὴ νὰ ἀποδεχτεῖ τοὺς σκληρότατους ὅρους «λιτότητας» ποὺ ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς ἐπιβάλλει σὲ ὅσους καταφεύγουν στὴ «βοήθειά» του: μέτρα ἀνασχετικὰ τοῦ πληθωρισμοῦ, μέτρα μειώσεως τῶν εἰσαγωγῶν γιὰ νὰ μειώνονται τὰ ἐλλείμματα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, κίνητρα γιὰ τὴν προσέλκυση ἐπενδύσεων εἶναι οἱ ὅροι ποὺ ἐπιβάλλει τὸ ΔΝΤ γιὰ νὰ ρίξει τὰ σωσίβια τῶν πιστώσεών του στὶς καταποντιζόμενες οἰκονομίες.

Ἡ κυβέρνηση Σοάρες δὲ